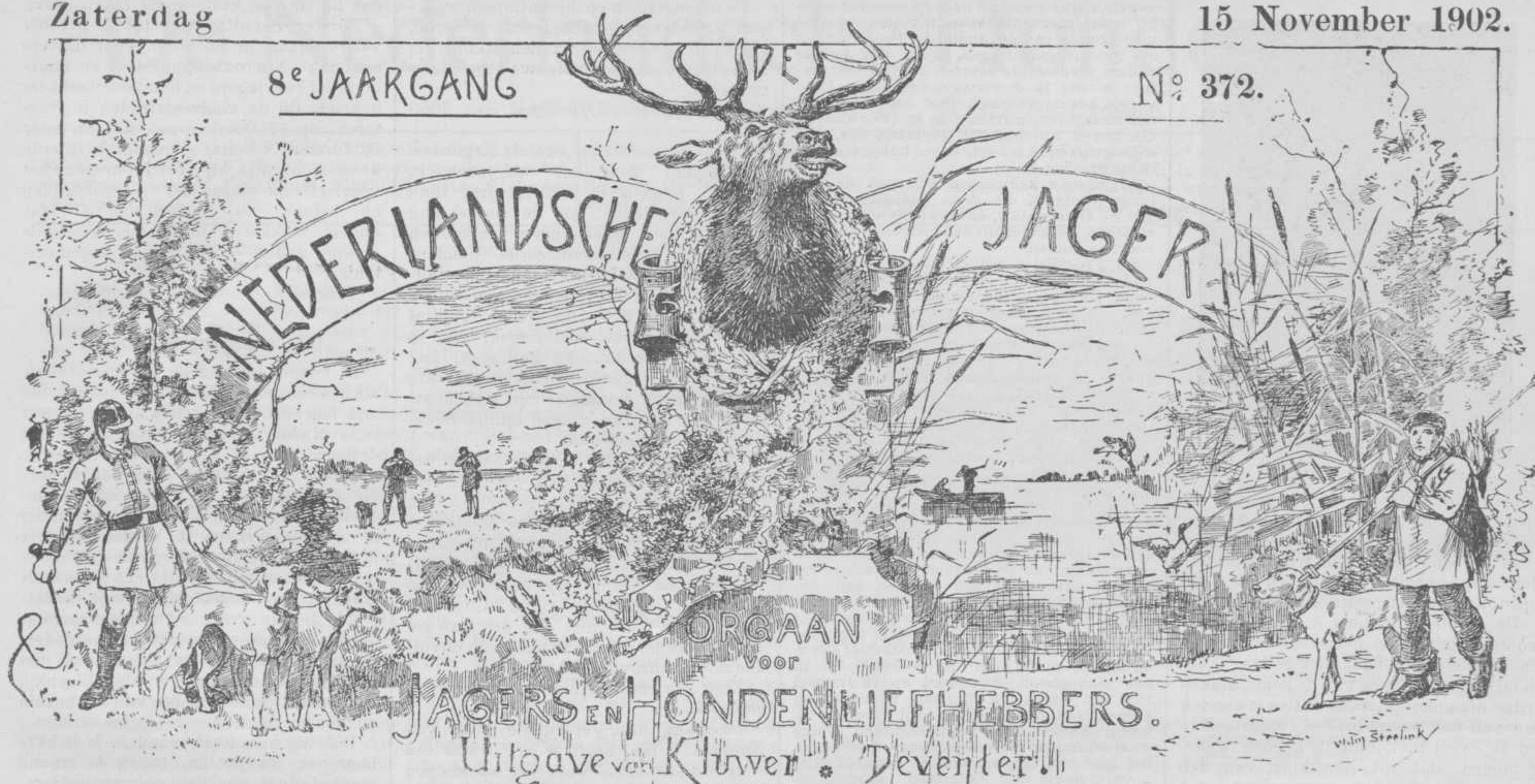

Dit blad verschijnt elken VRIJDAG-MIDDAG met *De Nederlandsche Hondensport*; de abonnementsprijs van beide bladen te zamen bedraagt f 1,00, met PISCICULTURA f 1,30 per kwartaal fr. p. p.

Stukken, zoowel voor de redactie als voor de administratie, te zenden aan den uitgever **A. E. KLUWER** te Deventer. Ingezonden stukken zijn buiten verantwoording van de redactie.

Prijs der advertentiën: de eerste 6 regels 75 cent; elke regel meer 10 cent. Groote letters worden naar plaatsruimte berekend. Viermaal plaatsing wordt slechts drie maal in rekening gebracht. Annonces worden ingewacht vóór Vrijdags 12 uur.

INHOUD: De rhinoceros en de dermo-plastiek. — Iets over de „wacht-gems“. — Stormvogeltjes. — Van Heinde en Ver. — Ingezonden. — Van onze Correspondenten. — Vraagbord. — Correspondentie. — Advertentiën.

De rhinoceros en de dermo-plastiek.

De talrijke in verschillende deelen van Europa en Noord-Azië opgegraven overblijfselen van een uitgestorven rhinoceros-soort wijzen er op, dat dit geslacht in voorhistorische tijden ook in meer Noordelijke streken een groote verbreiding heeft gehad.

Den invloed der kolonisatie en het vele rhinocerosjagen in aanmerking genomen, mogen de verbreidingsgebieden der thans in Afrika en Indië levende soorten nog zeer belangrijk heeten.

In Engelsch-Indië, waar de jacht op deze dikhuidige kolossen zeer hoog staat aangeschreven, bedient men zich van olifanten om ze in de voor den mensch anders ontoegankelijk, dichtbegroeide streken te kunnen bereiken. Op onze Indische eilanden is het met het rhinocerosjagen minder gunstig gesteld en gaat deze jacht, bij gemis aan olifanten, met heel wat meer moeilijkheden gepaard, waarom ze dan ook slechts zelden ondernomen wordt.

Onder de jagers, die, de aan het opsporen van den rhinoceros verbonden bezwaren trotseerend, voor geen hinderpalen, van welken aard ook, terugdeinzen, heeft de heer K., wegens de op zijn jaarlijksche tochten in Bantam bemachtigde exemplaren, zich in Indië een groote vermaardheid verworven.

Door de welwillende tussenkomst van een hier te lande teruggekeerd jachtvriend van den heer K. kreeg ik in het begin van dit jaar de opdracht, den prachtig gehoorden kop van een kort te voren in Bantam geveld mannelijken badak*) als trofee op te zetten, en ik was niet weinig verheugd, zulk een zelden voorkomend en tevens belangwekkend werk te kunnen ondernemen.

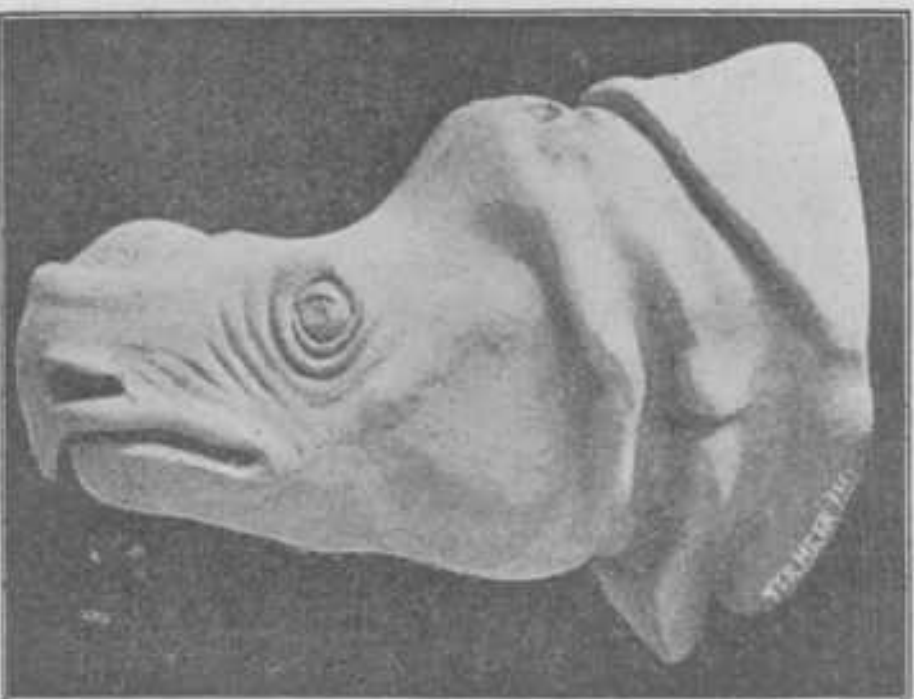
Toen echter de harde, in de zon gedroogde kop van het dier mij in den vorm van een vlakke 2½ cM. dikke plank in handen kwam, werd ik eerst duidelijk gewaar, welk een zware taak ik op mij had genomen, en zou ik spoedig ondervinden, hoe groot de moeilijkheden zijn, die het opzetten van deze gepantserde dikhuiden in den weg staan. Zijn de uit de tropen aangevoerde huiden meestal zoo sterk in de zon gedroogd, dat bij den langen duur van het onvermijdelijke opwekingsproces reeds bederf intreedt, vóór nog de noodige plooi- en rekbaarheid kan worden verkregen, geen huid is in dit opzicht te vergelijken bij het in de felle zon gedroogde pantser van een rhinoceros.

Meer dan een maand moest de huid in water weken, alvorens ook maar een

begin kon worden gemaakt met het afsnijden der binnenste huidlagen. Vóór alles echter diende het intreden van ontbinding en het daarmee gepaard gaande loslaten van de opperhuid vermeden te worden. Dank zij de onbekrompen aanwending van bederfwerende vloeistoffen, bleef de opperhuid gedurende de geheele bewerking onbeschadigd, en mocht het dunsnijden en zachtmaken van de huid ten slotte volkomen geslaagd heeten. De dikte van de huid was van 2½ tot 1½ cM. gereduceerd.

In tegenstelling met zijn tweehoornigen en opvallend behaarden natuurgenoet op Sumatra bezit de Javaansche rhinoceros een met bijna gelijkvormige hoornachtige schildjes bedekte huid, welke slechts hier en daar met zeer korte, nauwelijks zichtbare haartjes is bezet. De door spierbundels en skelet-uitsteeksels ontstane vormen, welke in min of meer sprekende lijnen de uiterlijke gedaante der meeste zoogdieren kenschetsen, verdwijnen bij den rhinoceros bijna geheel onder de geweldige huidplooien en pantservlakken, die met hun grillige buigingen en gekromde randen de welving der zware omtrekken beheerschen.

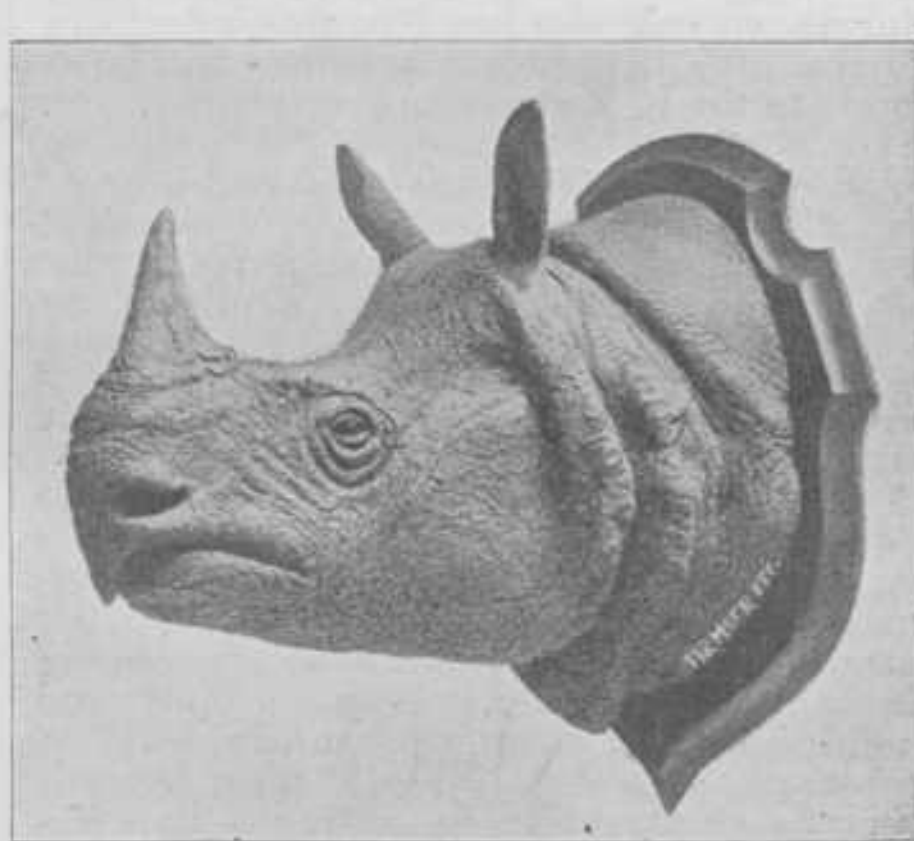
Meer nog dan in eenig ander geval treedt bij de dermo-plastiek van deze omvangrijke dieren het nut van een vaste vormstof op den voorgrond, een stof, waarin het met de huid te bekleeden model in alle anatomische bijzonderheden nauwkeurig kan worden uitgevoerd. Elke plooi, elke partij der zwaar neerhangende huidmassa moet in haar bronzen massiefheid reeds een deel van het model uitmaken; noch de volledige samenstelling van den bouw van lippen en neusvleugels, noch de omringende spieraanzwellingen van oogen en oorschelpen mogen in het model ontbreken, wanneer tot het met de huid bekleeden van het geheel overgegaan (zie fig. I).

I. Het in vormstof uitgevoerd model van den kop met hals van den Javaanschen rhinoceros, gereed om met de huid te worden bekleed.

Ofschoon met de voltooiing van het anatomisch uitgewerkt model het belangrijkste gedeelte van de uitvoering is geschied, blijft met het plaatsen van de huid nog een veelgeduld en tijd eischende bewerking over (zie fig. II).

De huid met den zich eraan bevindenden

II. Voltooid dermo-plastiek van den kop met hals van den Javaanschen rhinoceros. hoorn en de afzonderlijk gemodelleerde oorschelpen zoodanig over het model te brengen, dat zij, eenmaal gedroogd zijnde, met alle aan het model ontleende aanzwellingen, groeven en rondingen het natuurlijke uiterlijk van den gewildigen kop weergeeft, is een niet te onderschatten werk, waarvan de gunstige uitslag slechts met de uiterste zorg en wetenschappelijke nauwgezetheid kan worden bereikt.

H. H. TER MEER JR.

Leiden, November 1902.

Iets over de „wachtgems“.

Wij jagers schenken niet alleen onze aandacht aan de in ons land voorkomende wildsoorten, maar ook die, welke in andere deelen der aarde wonen, boezemen ons dikwijls groote belangstelling in. Dit is vooral ook het geval met de gems, de behendige, vlugge en fraaie antilope van Europa's hoogste gebergten. Het is daarom dan ook, dat wij het onderstaande ontleenen aan een artikel van den heer J. Richter, voorkomende in het Duitsche tijdschrift „St. Hubertus“.

De overoude meening, dat bij een troep gemzen een zoogenaamde „wachtgems“ is, waaraan is opgedragen de wacht te houden en den aan zijn zorg toevertrouwd troep reeds bij het geringste teken van naderend gevaar te waarschuwen, moet men eigenlijk niet meer ernstig opnemen. Helaas ziet men, vaak in werken over natuurlijke historie, deze meening nog verkondigd. Het is daarom geen wonder, dat zij nog zóó onder het volk verbreid is, dat er nog steeds over gefabeld wordt. Bovendien zaleen rustende troep gemzen op de met de levensgewoonten van deze dieren minder vertrouwd den indruk maken, alsof werkelijk de een of andere gems zich met de wacht heeft belast.

Reeds in de afwisselende, schilderachtige groepeerings van den troep treden enkele duidelijker op den voorgrond, die dan meer dan de andere gemzen onze opmerkzaamheid trekken.

Laten wij eens met goeden wind een troepje gemzen naderen. Wij merken dan op, dat er onafgebroken beweging heerscht in den troep en herhaaldelijk verandert het beeld in zijn grootsche, verheven omlijsting. Daarbij wordt de

voorzichtigheid, vooral door oudere dieren, nooit uit het oog verloren.

Een geit met een kalfje heeft zich tusschen grauwe steenblokken nedergelegd. Haar kalfje doet hetzelfde en vlijt zich vast en warm tegen de moeder aan. Droomend kijkt de geit in de wildernis van rotsen, alsof zij zelf van steen is geworden. Minuten lang blijft zij in deze houding en let niet op de liefkoozing, die het jong zijn moeder bewijst.

Een tweede geit met een kalfje trekt langzaam tusschen het gesteente naar boven. Kieskeurig eet zij van de weinige kruiden, terwijl het kalfje met niet te miskennen duidelijkheid te verstaan geeft, dat het gaarne zich aan de moedermelk zou willen vergasten. Daarbij stoot het onstuimig en recht onzacht tegen de betreffende plaats, tot het haar eindelijk toegestaan wordt te zuigen. Een roerend beeld van moederlijke teederheid en zorg!

Een andere, herkauwende gems wie de rust niet meer behaagt, staat op en begint te lavien. Een vierde wrijft haar neus tegen den grond, waarschijnlijk om zich te verweren tegen een lastige vlieg, die zich op haar reukorgaan heeft gezet. Twee raven komen met een rauw „klong-klong-krak-krak“ over de gemzen heen vliegen. Hierdoor worden andere weder opmerkzaam en draaien den kop naar boven.

Juist tegenover ons op een sterkhellend vlak staat een bok. Scherp teekent zich zijn gestalt tegen den horizon af. Ploteling raakt een zware steen los. Met groote snelheid rolt deze over de rotsen naar beneden. Door deze oogenblikkelijke storing wordt de troep wel is waar onrustig, de gemzen doen een angstigen, fluitenden toon hooren, doch schijnen spoedig aan dit voorval geen betekenis te hechten, daar weldra de rust terugkeert. Eenige ervan, die erdoor op de loopers waren gekomen, buigen weder de knieën en gaan weer liggen. De bok echter spitst nog zijn ooren, komt aan den rand van de diepte staan, waarin de steen neerstort en volgt met aandacht de doffe geluiden ervan beneden hem. Twee andere gemzen komen bij hem staan. Zij worden ook door de nieuwsgierigheid geplaagd en kijken in de diepte. Alle drie gaan echter weer spoedig met vertrouwen aan het laveien.

Nog een andere geit maakt het zich erg gemakkelijk. Den linker voorlooper strekt zij recht voor zich uit, terwijl de rechter slap en achteloos over den met gras begroeiden rotswand hangt, waarop zij rust. Nu eens hierheen, dan weer daarheen draait zij den kop. Thans verwijderen zich verschillende jongere, onrustige gemzen, één- en tweejarige, van den troep en gaan langzaam naar het bosch. Goede kameradschap schijnt onder hen te heerschen. Doch deze eendracht is niet lang van duur. Spelend en plagend dringen de kleinen op elkander in en beproeven onder vermakelijke sprongen elkander met de nog kleine horens te stooten en terug te dringen.

*) Badak is de indische naam voor den Javaanschen rhinoceros.